

ՓՈՒՆՆ

ԹԻԻ 1214

ՉՈՐԵՒՇԱԲԹԻ

1877 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պրուսայէն գրուած նամակի մը հրատարակութիւնը՝ այս աւուր թողած էինք։ Գրուածն երկար ըլլալուն՝ բառ առ բառ հրատարակութիւնը զանց ընելով՝ իմաստը կամփոփեմք։

Նոր Դարի 23 օգոստ. թերթին մէջ Մ. Գ. ստորագրութեամբ հրատարակեալ նամակի մը պատասխան է յիշեալ նամակը։ Վսեմ. Կուսակալին, և նորա աջակից Շէյխ Պէհաէտտին, Րիզա և Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտիներու անխոնջ աշխատութեանց համար տրուած գովեստներուն արդարութիւնը կխոստովանի. և կյաւելու թէ արդարեւ բոլոր վիճակայինք բարեկեցիկ օրեր կանցունեն նոցա շնորհիւ։

Նոյնպէս կընդունի մեր նամակագիրը, թէ քահանայից ու դպրաց դասերը և եկեղեցական բոլոր արարողութիւնները շատ կանոնաւոր են. բայց կյայտարարէ թէ «Ս. Էջմիածնի վեհափառ կաթողիկոսի Պրուսայու առաջնորդութեան ժամանակէն մնացած աւանդ մ'է այս բարեղարդութիւնը, նոյն ժամանակի բնիկ պրուսացի հանգուցեալ բարեհամբաւ Գէհեա-դատէ եկեղեցական ընտիր երաժիշտ վարժապետին ջանիւքը, զոր ո'չ ոք կրնայ ուրանալ»։

Սակայն տեղւոյն երկսեռ վարժարանին բաւական գոհացուցիչ վիճակի մէջ գտնուելուն, և նոցա վրայ Ս. Առաջնորդին և ժողովոց արթնն հսկելուն գալով, ճշմարտութենէ հեռի կհամարի սոյն յայտարարութիւնը։ «Վարժարաններն, կըսէ, տխուր վիճակի մէջ են, և ազգայինք կողքան նոցա վրայ, յիշելով տարի մը յառաջ աեղի ունեցած բարեկարգութիւնն ու արդիւնաւոր ընթացքը, որ Ուսումնասիրաց ազգասէր բնիկութեան անձնուէր ջանից ու գիշերախառն աշխատութեանց արդիւնքն էր. սակայն դժբաղդաբար նոյն ընկերութիւնը վերջապէս յուսահատելով իւր դէմ յարուցեալ կերպ կերպ խոչընդոտներէն՝ ձեռնթափ եղև աշխատութենէ ու մէկդի քաշուեցաւ։ Եւ Ս. Առաջնորդը փոյթ չտարաւ քաջալերել ընկերութիւնը և վերստին ի դործ և յաշխատութիւն յորդորել»։

Մեր նամակագիրն, ասկէց դատ կը գանգատի, թէ գեր. Առաջնորդն խիստ գժուարամտաշէլի է։ «Երկոտասան անգամ երկրպագութիւն չընողը, կգրէ, չկրնար իւր ցաւն յայտնելու համար քովն ելնել. սաստիկ պատուէր քրծ է կիւրակէ օրերը քովը մարդ չհանելու, ինչպէս նաև իրիկունները՝ տասնէն վերջը»։

Այսչափ չէ նամակին իմաստը, կգրէ,

թէ «Ժողովուրդը մեծապէս գայթակղած է, լսելով որ Ս. Առաջնորդը դատական գործով մը Պրուսա եկող Պանտըմալեան Յովհաննէս աղայէն 30-40 հարիւրնոց թղթադրամ առած է, իւր խնդիրը կարգադրելու խոստմամբ. և նորա քաղաքէն անյայտ եղած ատենը լուսելով՝ թէ և իբրև ժամուց առնուած ըլլալը զրուցուած է. սակայն անհաւանական կթուի ամենուն, և դատի ներքեւ գտնուող անձի մը 30-40 հարիւրնոց թղթադրամ ժամուց տալը՝ խելքի մտքի դէմ կուգայ»։

Ահաւասիկ, այս է նամակին պարունակութիւնը։

Խիստ մեծ դժգոհութեամբ կհրատարակեմք, և կփափաքեմք, որ ամենքն ալ սուտ ու սխալ ըլլան, և արդարեւ բոլոր վիճակայինք գոհ և շնորհակալ գտնուին իրենց Ս. Առաջնորդէն։ Իսկ եթէ ընդհակառակն ժողովուրդեան գայթակղեցուցիչ գործեր կգործուին, ցաւալի է ըսել՝ որ հարկաւ գանգատներն օր յօրէ կառաւելուն, և ձայները կբարձրանան ու բողոքներ կթափին։ Կյիշեմք, որ Պրուսայի առաջնորդական անցեալ խնդրոյն ատեն ալ ամբաստանութեանց շարքին մէջն էր, թէ Ս. Առաջնորդը իբրև հայր հասարակաց դիւրաւ չընդունիր իրեն հետ տեսնուիլ ուզողները։ Նոյնը կըսուի հիմա ալ, և ո'չ միայն նամակէն կիմանամք այս անգամ, այլև Պօլէն Պրուսա գացողներէ ալ լսած եմք։ Աւելի գայթակղական է 30-40 հարիւրնոց թղթադրամի խնդիրը։ Մեք այս մասին ազգային Պատրիարքարանի ու շաղրութենէն աւելի, գեր. Տ. Բարթոլոմէոս սրբազանի խղճին կյանձնեմք՝ դատել և վճիռ արտասանել. խղճի՛, որոյ արդարութեան առջև ոչինչ են ամեն փաղաքշանք, ամեն գովեստ և ճարտարամտութիւն։

Շատ պիտի ցաւիմք, եթէ ստուգուին այսպիսի գայթակղելի գործոց տեղի ունենալը. շատ պիտի կարմրինք, որովհետև Պրուսայի անցեալ խնդրոյն ատեն մեք էինք, որ առաւել քան զամենայն՝ Առաջնորդին կողմը կգտնուէինք ժողովրդեան հետ։ Արդ՝ երբ նոյն ժողովուրդը գայթակղեալ կտեսնեմք, և նորա ձայները մինչև ի Պօլիս կսկսին բաղխել, հնար է մեզ, մինչև ցլախճան անտարբեր գտնուիլ։

Դարձեալ կըսեմք, կփափաքեմք ի բոլոր սրտէ, որ այս ամեն ամբաստանութիւնք անհիմն եղած ըլլան, և մեք հրատարակելով՝ մեզի գրուած յիշեալ տեղեկութիւններն հերքելու ուրախութիւնն ունենանք։

Կարինէն սեպ. 15 թուով նամակաւ մը հետեւեալ կարեւոր և հետաքրքրական

վիճակագրութիւնն հաղորդուած է մեզ։

Պայազիտ հասարակ. և էր հայ ժողովուրդի

Պայազիտ օսմ. Հայաստանի արեւելեան հասարակ երկու տէրութեանց՝ Ռուսաց և Պարսից սահմանագլխոյն վրայ փոքրիկ բերդաքաղաք մ'է, Ըստ տեղացւոց վկայութեան՝ սա՛ հայոց մեծաց հին Բաղրեւանդ գաւառն է Ս. Եղնիկ կողբացւոյն վիճակն. ունի կիսակործան դղեակ մը խիստ հին և քրտնջեղակերտ, յորում կռապաշտութեան ժամանակէն մնացած շատ մը հընութիւններ կան, կըսէին տեղացիք։ Հայոց պետական հարստութեան ժամանակ այս գաւառն 10 հազարէն աւելի հայ ժողովուրդ ունի եղեր. յայնժամ հողագործութիւնը հայաստանի մէջ խիստ ծաղկած լինելով՝ կը գտնուին եղեր արգարոյն Յոբայ բաղդին հաւասարող հարուստ արտաւարներ։

Օսմանեան նախորդ ինքնակալներէն Սուլթան Պայազիտ նորոգելով զԲաղրեւանդ՝ իւր անուամբ Պայազիտ կոչած է. նոր վիճակագրութեամբ՝ այսինքն դեռ ասկէ տարի մ'առաջ երկրին բնակչաց թիւն էր 180 տուն հայ և 750 տուն տաճիկ. բաց 'ի չըլկալ գիւղերէն՝ որոց գլխաւորքն են Արծափ, Մէրեթ-Անա (հոս փոքրիկ մատուռ մը կայ յանուն Ս. Աստուածածնի)՝ Բոռուն, Մուսուն, Սարի պըլդ. Զանկէ-զօր. ևն. որոց բոլորն ալ հայաբնակ էին հողագործ և աշխատաւոր ժողովուրդը. բայց դժբաղդաբար ներկայ պատերազմին երեսէն թէ՛ քաղաքն և թէ գիւղերն ամայի և աւերակ դարձած են, ուրանոր բուռց և տատրակաց սրտաշարժ երգերն ևեթ կը լսուին այժմ։

Փաղաքին տուններն այլոց տեղեաց նման իւրաքուր յարակից և շղթայեալ չըլլալով՝ ոչ կանոնաւոր թաղ կայ և ո'չ շիտակ փողոց ունի. այլ ցրուեալ և անշատեալ զորօրինակ քանի մը տուն յայսկոյս բլրի մը ծայր, քանի մը անդին՝ ձորի մը մէջ. ոմանք 'ի գահաւանդն. այլք՝ 'ի կիրճս և 'ի հովիտս. և տանց մեծագոյն մասն ալ գետնափոր է, տանիքներն եղեգամբք ծածկեալ։

Ունին երկու եկեղեցի՝ փայտաշէն, հին և խարխուլ՝ Ս. Կարապետ և Միրանաւոր անուամբ, իրարմէ քառորդ մը հեռին ինկած. որոց վերջնոյն մէջ անանուն և անծանօթ սրբոյ մը գերեզմանը կայ հնագոյն տապանաքարով տաճարին մէջ տեղն թաղուած, ոյր շիրմին վըրայ մօմ վառելու, խնկարկելու ևն. սովորութիւն ունին տեղացիք։ Ըսուեցաւ մեզ թէ շատ անգամ դիւահարը և անտաժետը այս շիրմին վրայ ինկած և բժշկուած են. հետաքրքիր եղայ շիրմին արձանագրութիւնը կամ թուականն գտնալ այլ չ'կրցայ. յետոյ քահանային և ումանց բանիբուն անձանց հարցնելով՝ ծանուցին մեզ թէ «մենք ալ ստոյգն չենք գիտեր, այլ մեր պապերից աւանդութեամբ լսած եմք թէ Ս. Եղնիկայ թարգմանչին գերեզմանն է այն»։

Պայազիտէն Ռուսիոյ սահմանագլուխն Իկտիր գիւղաքաղաքն 9 ժամ է. 3 հազարի չափ հայ բնակչօք. Երեւան՝ 16 ժամ է. Ս. Էջմիածին՝ 2 օր. իսկ պարսից սահմանագլուխն Մակու 12 ժամ, խոյ 4 օր. Սալմաստ 6 օր. Դալբէժ՝ 8 օր։

Պայազիտի մերազնեայց հասարակ լեզուին և խօսակցութեան բառերն աւելի գրաբառ են քան թէ ռամկօրէն կամ թրքախառն՝ միւս գաւառաց պէս. մանաւանդ բանակցութեան ոճերը երեսանցւոց և պարսկաստանցւոց լեզուին խիստ մօտ և գրեթէ նոյնն են։ Այնպէս որ երբ Մակուցի, Երեւանցի ու Պայազիտցի հապ

յեր իրարու հետ խօսին՝ տարբեր գաւառէ լինելին անկարելի է հասկնալ լեզուին ոճէն :

Այս երկրի հայերն առաջին կարգի գործօն, ժիր , աշխուժոտ , ճարտար և առևտրոց խիստ հմուտ և փորձառու մարդիկ են . եթէ ժամանակի դէպքերն և արկածներն վրայ չ'հասնին՝ անոնք ինքնաբերաբար այսինքն ծուլութեամբ անհոգութեամբ շուայութեամբ և կամ գործոյ անընտելութեամբ թշուառ և աղքատ մնացող ժողովուրդ չեն . կատեն անձնասիրութիւնը , զեղիտութիւնը և պաճուճանքն . այլ հացի , ապուրուստի , ապագայ երջանկութեան համար անձնուրաց , պարզասէր և սակաւագէտ են : Այս գաւառի հայը գէթ շարունակ ամիս մը իր տունը չ'մնար , այլ կերթայ . ո՞ւր . Երեւան , Իկտիր , Մակու , Խոյ , Սալմաստ , Վան , Կարին և այլ տեղեր առուտուրի , վաստակի , դրամի ետեւէն , ներկային և ապագային անձամբ և ընտանեօք բարօր ու երջանիկ ապրելու համար :

Կը սիրեն նահապետական կեանքն և ընտանեաց պարկեշտ և համեստ մնալն . իրենց ընտանիքն և կանայքն խիստ ամօթխած կը պահեն պարզակայաց պէս . կին մը եկեղեցւոյ ուղին և եթէ կը գիտնայ շուկայ ելլելն մեծ ամօթ կը օտայնէ և արգիլելու է . տներնին իջնող օտարական մը կանանց քղանքն իսկ չկրնար օտայնալ . կերակուրնին պարզ և միատեսակ է , նոյն իսկ յաւուր տաղաւարաց , Զատիկի , Մշուէնդի , և հարսանեաց մէջ եւս :

Առեւտուրը գլխաւորապէս հայոց ձեռքն է . թէ և տաճկներն թուով հայոցմէ եռապատիկ աւելի բազմամարդ են , բայց մերայնոց չափ առևտրոյ մէջ վարժ և ընտել չեն . երկրին վաճառքն են անդիք , կապերտ , գորգ , թաղիք , բրինձ , բամբակ (այս վերջինքն դրսէն կուգան) ուրոց որչափ չահարեր լինելն ապացուցանել երկար կը լինի :

Չը մոռնանք ըսել թէ Պարսկաստանի (Խոյի և Մակուի) հայերէն ալ ոմանք հոս եկած՝ խանութ ունէին : Հոգն բերրի և արգաւանդ է , որ ըստ վկայութեան տեղացւոց՝ ամէն տեսակ պտուղ և բանջարեղէն կրնայ արտադրել եթէ մշակուի . ձմեռն օդն բարեխառն է և գարունն ալ համեմատաբար տաք . ուստի ամրան 5 ամիսներն Երեւանցւոց պէս այս երկրացիք ալ տանեաց վրայ կը պառկին գիշերներն :

54ի Արեւելեան պատերազմին ժամանակ , քաղաքին այգիներն խիստ գէշ աւերուած են եղեր . այս վերջի տարիներուս նոր ձեռնարկած էին այգեգործութեան , և ահա երկրորդ վայն ալ վրայ հասաւ :

Մօտ է Մասիս կամ Արարատ լեռն , և Արեւուդ գիւղն որ 40ի հրաբուխէն կործանեալ է :

Տեղւոյն աղբ . վարժարանն կը պարունակէ 160 աշակերտ , ուր մօտ տարի մը դասախօսութիւն ընելով աշակերտաց ուսման ընդունակ ձիրքերն , յաջողակութիւնն և զարմանալի սքանաւորութիւնն ստուգիւ զիս հիացուցած են . ուսանող պատանիք 6 ամսուան մէջ ամբողջ հասարակ ընթերցումն և զբաղմունքութիւն ձեռք կը բերեն հսկայաքաջ յառաջդիմութեամբ և քերականութեան կ'արժանաւորին :

Արդ՝ եթէ ասանկ գաւառի մը ազգ . դաստիարակութեան մասին բարեք խնամատարութիւն լինէր ժամանակին , այժմ ո՞րչափ ուսեալ անձնուէրներ պիտի աւելնային աղբին մէջ . քանի՞ քանի՞ նոր Եղեմիկներ , Եղիշէներ և Անյաղթներ պիտի ծնէին այդ երկրէն յօգուտ հանուր ազգութեան և ի պարծանս հայ կրօնի :

Պայազիտի հայք եկեղեցւոյ և ազգութեան մասին պաղ և անտարբեր են , և այս ալ տղաքիտութեան հետեւանքն է . ունին երկու քահանայ թերուս և տգէտ ի ս . գրոց և յեկեղեցական վարդապետութեանց . քահանայութեան անկ և վայել կրթութենէն , քաղաքավարութեանէն և մաքրասիրութենէն իսպառ դուրկ և հեռի են : Առաջնորդն՝ արժ . Յովհաննէս վարդապետ շարունակ Իւլ-Քիլիսէի վանքն կը նստի և տարին մի անգամ այսինքն զատկի կամ ծընունդի օրեր կուգայ Պայազիտ . և սուղ ժամանակ մնալով նորէն կը դառնայ ի վանս :

Այս կողմերը յաճախ կերթեւեկեն բողոքական քարոզիչք , (և երկրացւոց ըսածին նալելով շատ անգամ ևս վանքը կը հիւրընկալուին

եղեր արժանավայել պատուով . թէ՛ Ալաշկերտու և թէ՛ Պայազիտի հայ ժողովրդեան կէս մասէն աւելին խմորեալ էր լուստերականութեամբ , և տեղական քահանայք ալ ինչպէս վերն ըսինք՝ տգէտ և տխմար գոլով՝ անկարող են գայթակղեալ սրտերն բժշկել :

Քանի մը խօսք ալ քահանայից քաղաքավարութեան և մաքրասիրութեան վրայ : Շատ անգամ տեսած եմ զքահանայն՝ որ փիլոնին ծայրը խնջելով (ջրօրհնէքի (խաչահանգիստ) ատեն նուիրատուութեան քնակն դրամ չ'ձգողներն պաղ պաղ կշտամբելով «Տօ (ով մարդ) խաչը կը պաշեն յորի՞ , (ինչո՞ւ) թափաղ փարէ չես քըձու՞մ » ևն . ևն , որոց ամէնն չեմ ուզեր աստ յիշել :

Այս տեղի ժողովրդոց ապրուստի խնայողութեան մասին կանխաւ ըսածիս իբր ապացոյց կը յաւելում յիշատակել աստանօր հետաքայ սովորութիւններն եւս :

Ասոնք Ասիոյ Հայաստանի կամուրջ երկրի մարդոց պէս ձմրան համար փայտ , վառելիք ածուխ ևն պատրաստելու հոգածութիւն չ'ունին . այլ ամէն տուն մէկ Արեւորդի (արեւորդիք կամ եղտիք սատանային կը հաւատան . սոքա խիստ կը դայրանան երբ մէկն առջեւէն թքնէ կամ շուրջն գիծ գծէ և կամ իրենց հաւատացած էակին լանթթ ըսէ . կը կատղին կըրակ կը կտրին . Պայազիտի պարսից սահմանին վրայ եղած գեղերն ամէնն ալ եղտի են) կամ քիւրտ մշակ բռնած է թեթեւ վարձքով . ունի 2-3 դրաստ . վարձկան մշակին պարտքն է , գարուն , ձմեռ , անձրեւի , ձեռն , բուքի օրերն իսկ երթալ դրաստուք՝ տան պէտք եղած վառելիքն և փայտն ճարել և բերել :

Տաճկաց և հայոց տուններն գտնուած Արեւորդի մշակաց արգիլեալ է հաց շաղել , խմորոյ աղ ձգել կամ շուր ընուլն , այլ տան ծառայական գործերը միայն կը հոգան , հացերուն առանձին կուտեն և գիշերն ալ անասնոց փարախն կը ննջեն :

Պայազիտի հայ փախստէից մեծագոյն մասն այժմ Մակու (Պարսկաստան) կը գտնուին , որ ինչպէս ըսինք՝ ասկէ 12 ժամ հեռի ձորի մը մէջ պղտիկ գիւղաքաղաք մ'է . ունի 90 տուն հայ բնակիչ . (ասոր մօտ կիցայ Ս . Թադէոս առաքելոյն մեծաշէն վանքն , Տղմուտ գետակն , և Աւարայրի դաշտն , ուր եղած է Ս . Վարդանանց կրօնական պատերազմն պարսից դէմ :)

Արդ՝ քանի մը օրէ հետէ բերկրութեամբ կը լսեմք , թէ Վեհ . Կաթողիկոսի ազգու և յորդորական կոնդակաց շնորհիւ պարսկահայք մէջերնին հանդանակութիւն բացեր են համազգի կարօտ և խղճալի փախստէից օգնելու համար . կը հաւաստեն թէ , ջարդ 1300 իմբէրիալ և 2000 սօմար ցորենի հասած է Երեւանայ , Տիլիսի և Պարսկաստանի հայոցմէ հաւաքեալ ողորմութիւնքն : Պարսից կառավարութիւնն ալ Մակու և Սալմաստ ապաստանողներն լաւ կը խնամէ եղեր :

Կըսեն թէ , Մակուի կառավարիչ Ալի Խանի որդին Քիմուր խանն՝ վեհ . Շահէն հրահանգեալ՝ Պայազիտու փախստէից գլխաւորքն իր ներկայութեան կոչելով յորդորած է եղեր այլ եւս Պայազիտ չգառնալ . այլ Երասխ գետին եզերքն Ս . Թադէի վանից մօտ Քիլիսի-Թէփէ անուն հայաբնակ գիւղն երթան բնակին՝ չնցնեն և իրենց համար գիւղաքաղաք մը ընեն , որոյ հարկ եղած ծախքն կառավարութիւնն պիտի հոգայ , ըսեր է . առ որ մերայինք պարսից կառավարութենէն գտած խնամոց և բարեաց փոխարէն սրտագին շնորհակալութիւն յայտնելով , պատասխաներ են եղեր թէ «յուսալի է որ մօտերս հայտնութիւն լինի . մեր երկիրն բարեկարգի և անդորրի , ծանր է մեզ թողուլ մեր հայրենի գաւառն , և նախնեաց չեղիմքն և ոսկերք . պատերազմէն յառաջ խիստ լաւ հանգիստ էինք . կառավարութիւնէն ցաւ մը չունինք , գոհ եմք իրմէ ի սրտէ , և մանաւանդ առեւտուրնիս տեղացի քրթապ հետ ըլլալով , ամէնքս ալ թերհաշիւ տալիք առնեւ լիք ունիմք . ուստի երբ մեր երկիրն նորէն շտկուի և ապահովի , մտադիր եմք վերադառնալ անդէն ի Պայազիտ » Այս պատասխանին թիմուր խանն առանց սրգոյցելու «դուք գի-

տէք» ըսելով՝ իրենց ազատ կամաց և ընտրութեան թողուցեր է ընելիքին : ՇԱԽԱՐՇ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ երեքշաբթի օրը Անատոլիի կողմը սկսած և երեք օր տեւած պատերազմին նկարագրութենէն զատ՝ զոր Ահմէտ Մուխթար փաշա հեռագրած է , պատերազմի վրայ պաշտօնական կարեւոր հրատարակութիւն մը չկայ երէկ և այսօր : Ո՛չ միայն Ահմէտ Մուխթար փաշա , այլև ռուսական աղբիւրներէ ելած տեղեկութիւնք ալ կհաստատեն , թէ ռուսք այս վերջին յարձակմանէն ալ արդիւնք մը չեն ունեցած՝ բաց ի մեծ կորուստէ , և ընդհակառակն գարձեալ օսմանեան զօրքը յաղթող հանդիսացած է :

Բուժէլիէն այս օրերս կարեւոր տեղեկութիւններ կսպասուին : Մէհմէտ Աալի և Ահմէտ Էյուպ փաշաները՝ որոնք իրենց վերջին յարձակմանէն ակնկալեալ արդիւնքը չեն տեսեր , և որոնք մայրաքաղաքս գալու համար ճամբայ ելած են , դեռ հասած չեն մինչև մեր այս տողերը գրած ժամանակ : Ոմանք կըսեն , թէ սոքա ալ դատաստանի պիտի ենթարկուին . իսկ այլք կգրեն թէ Մէհմէտ Աալի փաշա Գարատաղի կողմը պիտի երթայ՝ գարատաղցւոց յանդգնութեան և չափազանցութեան պատիժը տալու համար :

Տէյլի-Թէլէկրաֆ լրագրոյն վիէննայէն առած հեռագրին նայելով՝ ռուսաց սպասած օգնութիւններն հասեր են , և Բլէյխան գրաւելէն յետոյ՝ դարձեալ Խայկն կրճէն դէպ ի յառաջ խաղալու տրամադիր են եղեր :

Մասնաւոր հեռագիրներ ալ կհաստատեն , թէ Սերվիոյ իշխանութիւնը ամեն փութով զինուորական պատրաստութիւններ կընէ՝ օսմանեան սահմանագլխին վրայ :

Պայրամի տօնին առթիւ , կայսերական պալատան գլխաւոր քարտուղարն ի դիմաց օգոստ . Սուլթանին , շնորհաւորութեան հեռագրեր ուղղեց հրամանատարաց , սպայից և զինուորաց :

— Սաքսոնիոյ թագուհւհոյն կողմանէ 11 բժիշկ և վիրաբոյժ մայրապետներ մայրաքաղաքիս զինուորական հիւանդանոցներուն մէջ մարդասիրաբար ծառայելու համար զրկուած ըլլալով , գերմանական դեսպանին տիկինը յատուկ գրով մը օգոստ . Սուլթանին ծանուցեր , և խնդրեր է որ պէտք եղած հրամանները փութով տրուին՝ նոցա գործածութեան համար :

— Ասիոյ բանակին ընդհանուր հրամանատար Ահմէտ-Մուխթար փաշայի և սպայակուտին կողմանէ շնորհակալեաց ուղերձ մը մատուցուեր է այս անգամ օգոստ . Սուլթանին , անցեալները Կէտիկէրի յաղթութեան վրայ Նորին վեհափառութեան կողմանէ շնորհուած գոհունակութեան հեռագրոյն փոխարէն :

— Երկուշաբթի առաւօտ Խտիլիէի կուսակալին կողմանէ քաջուած հեռագրէ մը կիմացուի , թէ 40 ժամէ հետէ յորդառատ անձրև կուգայ Ֆիլիպէ և շրջակայքը :

— Ֆիլիպէէն առ վաղըթ գրուած նամակ մը կծանուցանէ՝ տեղւոյն պատե-

րազմական ատենանին վճռով մինչև ցարդ-կախուած պուլիշարաց 150 ըլլալը :

— Կարնոյ կուսակալ և Պայազիտի զօրաց ընդհանուր հրամանատար Խամա-յիլ-Հագգը փաշա սեպտ. 21 թուով հե-ռագրերէ ներքին դործոց նախարա-րութեան, թէ անցեալները Պայազիտի Էրզապ գիւղէն և Տիատինէն ու Ալաշ-կերտէն ռուսաց բռնի տարած հայ ըն-տանիքն Պայազիտէն փախչելով՝ դիմած են կայսերական կառավարութեան դը-թութեան, և հետզհետէ իրենց նախնի բնակարանաց մէջ կը հաստատուին :

— Անցեալ ուրբաթ գիշեր Խսկէնտէ-րունի մէջ հրդեհ հպատահելով՝ շուկայ մը ամբողջ, 5 տուն և 2 պանդոկ հրոյ ճարակ եղեր, և 18 հազար լիրայի չափ մնաց եղեր է : Հրդեհին տեղին մօտ գըտ-նուող հեռագրական երկու կայմեր ալ այրեր են . բայց շուտով պէտք եղած նորոգութիւնն ըրեր են :

— Թայմըզ՝ ռուս զօրավարաց փոփո-խութեան անհրաժեշտ եղած ատեն դարձեալ իրենց պաշտօնը շարունակե-լուն վրայ խօսելով՝ գրած է թէ — « Օս-մանցիք դո՛հ կըլլան ռուս զօրավարաց անփոփոխ մնալուն համար . կարծեմք, թէ զինուորական պաշտօնատունէն հը-րաման եղած է օսմանեան զօրաց՝ զգու-շանալ ռուս հրամանատարաց վրայ կը-րակ ընելէ . որովհետեւ եթէ ներկայ հը-րամանատարք և սպայք սպաննուին կամ վիրաւորուին՝ նոցա տեղ կարող ու ձեռնհաս անձինք պիտի անցնին » :

Յիշեալ լրագիրն 120 հազար կհաշուէ՝ Դանուբի այս կողմը գտնուող ռուս զօ-րաց թիւը :

Հիճազի կուսակալ կարգեցաւ՝ ծե-րակուտի անդամներէն Հայէթ փաշա :

— Մէծիտիյէ ականակուռ պատուա-նշան տրուեցաւ՝ Շէյխ-Լիւ-Խալամէֆէն-տիի :

— Բուսումաթի վերատեսուչ ֆեանի փաշայի պատուանշանը փոխուելով՝ ա-ռաջին աստիճանի Մէծիտիյէ շնորհե-ցաւ :

Փարիզի Շարիվարի լրագիրը պատ-կեր մը հրատարակեր է մօտերս, յորում կտեսնուի որ ռուս մը անկողնոյ մէջ պառ-կած է, և օսմանցի մը անկողնէն ելած՝ հանդերձներն հագնելու վրայ է :

— Ռուսք Զվիցերիի ընկերութիւննե-րէն խել մը կառք գներ են, և Աւստրիոյ ու Բուսնիոյ երկաթուղիներով պիտի փոխադրուին եղեր :

— Քանի մը երկրաչափք ծրագիր մը մատուցեր են Ռուսիոյ՝ Դանուբի վրայ սառերու դիմացող երկաթ կամրջի մը շինութեան համար, որ 1 միլիոն 800 հազար գարպոնի կկարօտի եղեր :

— Զվիցերիի կողմանէ զինուորական մը շրջուել է Ռուսիոյ բանակը, պատե-րազմական գործողութեանց վրայ տե-ղեկութիւն ստանալու համար :

— Անցեալները Լոնտրա գտնուող ռուսական դեսպանը ոմանց հետ տես-նուած ատենը ըսեր է եղեր, թէ « Ես միշտ պատերազմի դէմ եմ . իկնաթիէվ էր պատերազմ ուղղվերուն կողմը . ո-րովհետեւ դեսպանութեան պաշտօն կը վարեմ, ես ամենէն աւելի կգգամ՝ մեր

զօրաց պարտութեան երեսէն մեր ազ-դեցութեան ո՛րչափ մնաց գալը » :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Լոնտրա . 8 հոկտ. — Անգլիոյ ելմտից նախարարն այսօր իւր մէկ ատենախօ-սութեան մէջ՝ թուրքիոյ և Ռուսիոյ ներ-կայ պատերազմին մէջ ցուցած տարօրի-նակ քաջութեան ու հաստատամտու-թեան վրայ խօսելով՝ ըսեր է, թէ հաշ-տութեան բանակցութեան համար երբ առիթը գայ՝ երկու կողմն ալ բանակ-ցութիւնը պիտի ընդունին, իրենց զին-ուորական պատուոյն արատ չգալու պայմանաւ :

Վիեննա . 8 հոկտ. — Անտրասի կոմսը Հունգարիա պիտի բնակի :

Պէրլին . 8 հոկտ. — Զրոյց կայ, թէ Գերմանիոյ նախարարաց մէջ փոփոխու-թիւններ պիտի ըլլան : Պիզմարգ իշխա-նը վարսէյն ուղևորեցաւ :

Կէս-պաշտօնական լրագիրք սուտ կը հանեն՝ իտալիոյ և Գերմանիոյ մէջ վերջ-նական դաշնակցութեան մը հաստատուած ըլլալուն զրոյցը :

Լոնտրա . 8 հոկտ. — Նախարարաց ժողովոյ անդամք Լոնտոնէն մեկնեցան :

Պուքրէշ . 8 հոկտ. — Ռուսիոյ հրա-մանատարաց մէջ փոփոխութիւններ ե-ղան :

Լոնտրա . 6 հոկտ. — Զրոյց կայ, թէ Սերվիոյ աղագային ժողովը պիտի որոշէ՝ Սերվիոյ պատերազմի մասնակցելու կամ չմասնակցելու խնդիրը :

Պուքրէշ . 6 հոկտ. — Հոս կսպասուին ռուսիոյ կայսրն ու կայսրուհին . ձմեռն հոս պիտի անցունեն : Աղագային ժողովոյ բացման լուրը կստուգուի : Բուսնիոյ մէջ իրարանցում մը կայ :

Հռոմ . 6 հոկտ. — Բոլորովին մերժուե-ցաւ ա՛յն զրոյցը, թէ իտալիոյ կառա-վարութիւնը խել մը նոր դաշնադրու-թիւններ հաստատած է :

Եւրոպայի լրագիրներն՝

Սէրայ-Պոսնա . 28 սեպտ. — Պոսնա գտնուող օսմանեան զօրաց մէկ մասը՝ Մոսթարի կողմը, և միւս մասը՝ Սերվիոյ սահմանադրուելու շրջելու հրաման եղած է : Պոսնայի կուսակալին հեռագրուել է, թէ 1½ վաշտ սերվիական զօրք դէպ ի Պոսնա կկազան :

Աթէնք . 28 սեպտ. — Յունաստանի կա-ռավարութիւնը նոր ծանուցագիր մ՝ ալ շրջել է Լոնտրայի հեղին գործակատա-րին : Կըսէ, թէ այս միջոցին Յունաստա-նի դէմ եթէ սպառնալիք կամ յարձա-կում մ՝ ըլլալով՝ նորա անկախութիւնը ջնջելու փորձ փորձուի, օսմանեան կա-ռավարութեան այս ընթացքն արդարեւ վտանգաւոր պիտի ըլլայ : Ո՛չ սպառնալ-եօք, կյարէ, և ո՛չ որեւէ յարձակումք հեղինակութիւնը չջնջուի արեւելից մէջ . Յունաստանի դէմ անիրաւ յարձա-կում մը՝ բոլոր հելլենաց ազգին ոտք ել-նելուն տեղի պիտի տայ :

Էտրինք . 1 հոկտ. — Շիպկայի լեռանց վրայ ձիւն եկած է . կըսուի, թէ օսման-եան զօրքը Շիպկայի վրայէն իջնելով դաշտավայրին մէջ պիտի ձմեր է :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ			
Սեպտ. 28			
Քօնսոյիտէ			10-55
Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիր.	2-2		
Քրէտի » » Օսմ. »	1-20		
Երկաթուղեաց՝ » Քր.	51-50		
Թրամուէյ » Օսմ. լիր.	1-25		
1863ի փոխառութիւն » Քր.	45		
1863ի » »	46-		
1869ի » »	45-		
1872ի » »	22-50		
ԴՐԱՄՔ, Օսմ. լիրան 100 էն			
Մէծիտիյէ 104-55	Բուսնիոյ բօլ		88-50
Մէթալիք 118-	Գաղղ. լիրա		87-50
Պրիւնձ 163	Անգլ. »		110-
Թղթադրամ 185-20	Գրիմից		51-20

Ի Լ Ա Ն
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Ասաքիրի Շահանէ Էլպիսէ անպարը-նա՝ մահճուղ պուլունան նուսնանէսի վէճհիլէ, թարիխի դօնթրաթօտա հէ-ման թէսլիմ օլունմագ, վէ պէհասը մագպուղ սէնէտի թարիխինտէն իթի-պարէն օն պէշ կիւն միւրուրինտէ սիմ մէծիտիյէ երկիրմի ղուրուշա, վէ մէծի-տիյէ վերիմէտիկի հալտէ Պօրսա Ֆիյաթը իլէ պիլհիսապ Ֆէրգի իլէ պէրապէր գայիմէ օլարագ նիզամիյէ խաղինէսին-տէն վերիմէք շարթը իլէ միւպայեա օլունաճագ պէշ պին թօփ չատըր իմա-լը իչիւն գալըն ամէրիգան պէգինին պէհէր թօփը եէթմիշ պէշ ղուր-շա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլուլը բուսնին երկիրմի տօգուղունճը փէնչ-չէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերի-լէճէյի ճիհէթլէ՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէգքիւրտէ տարը շու-րայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

26 իւլու 1887
Պապը Սէրասքէրի

Պէյքօղ տէպպաղխանէսի իչուն իզմիր-տէ պուլունան մէմուրինէ թարիխի դօնթ-րաթօտան իթիպարէն պէհէր հաթթա պէշէր իւղ ատէտի թէսլիմ օլունարագ պէշ այտա արգասը ալընմագ, վէ իզ-միրտէն տէպպաղխանէի մէգքիւրէ գա-տար վուգու պուլաճագ մէսարիֆի նագ-լիյէսի իլէ բէսմի կէօմրիկի նիզամիյէ խա-ղինէսինէ այիտ օլմագ վէ իճապ իտէն պէհասը մէգքիւր կէօնլէր իզմիրտէ պու-լունան մէմուրի թարաֆընտան գապուլ օլընտըղը հալտէ տէպպաղխանէի մէգ-քիւր իչուն Այսըն էմվալինէ վիրիմիշ օ-լան կէօն հալալէսինտէն օլարագ սիմ մէ-ծիտիյէ եէկիրմի ղուրուշա, վէ մէծիտի-յէ վերիմէտիկի հալտէ փիսաա Ֆիյաթի իլէ պիլ հիսապ Ֆէրգի իլէ պէրապէր գայիմէ օլարագ հինի թէսլիմինտէ պէր վէճհի փէշին իթա գըլընմագ շարթը ի-լէ միւպայեա օլունաճագ օն պին ատէա թուղը գուրու Անատօլու իզմիր կէօ-նիւնին պէհէր գըյէսի օն ղուրուշ օթուղ փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իլուլը բուսնին եէկիրմի տօգու-ղունճը փէնչչէնպիհ կիւնի գարարը գա-թիսի վերիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին եէվմի մէգքիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

26 իւլու 1877
Պապը Սէրասքէրի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԹԻՒՆ
ՆԱԽԱԿԱՆ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՈՒՅՑ
Ի ՊԵՏՍ ՆԱԽԱԿԱՆ ԴԱՐՈՒՅՑ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՓԱՐԱՆԱՅ
ԿՐԹԱԿԱՆ
ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՐՈՒՅՑ
Ի ՊԵՏՍ ԶԱՐԳԱՅԵԱԿԱՆ ԴԱՐՈՒՅՑ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՓԱՐԱՆԱՅ
ՅԵՐԵՐԵՅ
Տ. ԽՈՐԷՆ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԱՐ ՊԵՅ
Առաջարկութեամբ Եւ Վասերացմամբ
ԱԶԳ. ԿՐԹՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅՑ
Տղայութեան հրամանաւ
Տ. ՆԵՐՍԵՍԻ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻ Կ. ՊՈԼՈՅՑ

Մեր վարժարանաց թէ՛ նախակրթա-
րանի և թէ՛ զարգացեալ դասուց աշա-
կերտք մինչեւ հիմա չունէին այնպիսի
ֆրիստոնէական մը որ կարող ըլլար նոցա
մտքերը գոհացուցիչ կերպիւ լուսաւորել
կրօնի վարդապետութեամբքն՝ ու սըր-
տերնին կրթել Բարոյականի վեհ սկզբուն-
քովը :

Այս պակասը լեցնելու համար՝ Ազ-
գային կեդր. վարչութեան կրօն. ժողո-
վը խնդրած է Գեր. Տ. Խորէն Ս. Արքե-
պիսկոպոսէ Նար Պէյ՝ յարմարագոյն դա-
սագրքեր յօրինել, որ բոլոր դպրոցաց
մէջ և ամէն դասատուաց ձեռքը կրօնի
և Բարոյականի առաջնորդող գործիներ
լինին, աշակերտաց համար ալ հրահան-
գիչ լինելու ամեն հանգամանքներն ու-
նենան :

Կրօնական ժողովոյն փափաքը լիովին
կատարեցաւ : Եւ, ինչպէս որ այս գոր-
ծոց սկիզբը կը տեսնուի, Ամենապատիւ
Սրբազան Պատրիարք Հայրն ու կրօն. ժո-
ղովոյ Գննիչ Յանձնախումբն իրենց գո-
հունակութիւնն յայտնելով՝ կը վկայեն
միանգամայն թէ քաջուսումն Հեղինակի
գործերն ամենեւեմ համաձայն են վար-
դապետութեան և աւանդից Հայաստան-
եայց Ս. Եկեղեցւոյ. նոյնպէս և տպա-
գրութիւն նոցա օգտակար յոյժի փառս
Հայաստան Եկեղեցեաց և յուսումն ուխ-
տի մանկանց վարժարանաց Ազգիս :

Այս գովեստները բաւական երաշխա-
ւորութիւն են թէ՛ Սրբազան Հեղինակին
իրական արժանեաց և թէ՛ սոյն Դասա-
գրոց խնամք և ընտելագոյն ոճով յօ-
րինուած ըլլալուն, որոյ համար՝ իբր
տէր-հրատարակիչ չնայեցինք ոչ ծախք
և ոչ աշխատութիւն, որպէս զի այս գըր-
քերը յարմարաւոր պատկերօք և վայե-
լուչ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուին :

Քաջայոյս եմք որ այս ֆրիստոնէական-
ները Ազգին ընդունելութեանը պիտի
արժանանան, մանաւանդ կրթականը, որ
ոչ միայն Դպրոցաց՝ այլ ընդհանրու-
թեան ևս կարի օգտակար պիտի լինի,
քանզի Ընտանեկան ընտիր հրահանգներ
կը պարունակէ. որոց միջոցաւ միայն կըր-
նամք յուսալ թէ օր մը մեր տունները
Նախնական դպրոցաց նմանելով՝ պիտի
կարենան զուգընթաց քայլել վարժա-
րանաց հետ և անոնց ընթացիցը նպաս-
տել ըստ կարի : Լուսաւորեալ Ազգերն
այս միջոցով զարգացան, որ ցարդ անոր

օգուտներն ալ կը վայելեն :
Ճ. ԱՐԱՄԵԱՆ
Կը ծախուի գրավաճառաց խանութ-
ները
Ի Գ. Ի Ն
Նախնական ֆրիստոնէական 30 սանդ.
կրթական ֆրիստոնէական 80 »
Կեդրոնատեղին է փարիզու գրատունը,
Չագմագճըլար-Յակոբեան խան թիւ 13:
Դպրոցաց համար մեծ քանակութեամբ
գնողներուն՝ հարկերն 10 զեղչ պիտի ըլ-
լայ :

ԹԵՍԱՒՐՈՍԻ
ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս պատուական գիրքը այս անգամ
չնորհիւ գեր. Խորէն եպիսկոպոսի Մխի-
թարեան գրաբարէն համառօտութեամբ
աշխարհաբարի թարգմանուելով իզմիրի
Տէտէեան եղբարց տպարանէն ի լոյս
ընծայեցաւ մաքուր տպագրութեամբ,
Յուսալի է որ այս անմահ գործը մեծ ըն-
դունելութիւն պիտի գտնէ ազգային
վարժարաններէն և ընթերցասէր հասա-
րակութենէն :

Գիրքը կազմեալ 316 երեսէ բաղկա-
ցած ըլլալով կը վաճառի Եէնի-ճամի Զի-
լինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եադ-
մաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճա-
ռաց քով :

ՏԷՔԱՐԳԱՅ

ՃԱՌ ՈՃՈՅ
ԵՒ ԲՆԱԶԱՆՅԱԿԱՆ
Խորհրդածոնիւն

Տէքարդ գաղղիացի մեծանուն փիլի-
սոփային Գլաի Գրքոյն է, որ Մեծ. Առա-
քել Շարապխանեանի աշխատասիրու-
թեամբ հայերէնի թարգմանուելով, Ար-
մաշու վանքէն հրատարակուեցաւ գեղե-
ցիկ տպագրութեամբ :

Այս ընտիր գիրքը 272 երեսէ կը բաղ-
կանայ և կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլին-
կիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եադ-
մաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճա-
ռաց քով : Գին 2 ֆրանք :

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՈՐԷՅ
Վ. ԾԱՆՆԻ
Բերա Մեծ փողոց Աղաճամիի թիւ 77
Ե Ի
Կ: Պոլիս Կամուրջի հրապարակը թիւ 1-2
Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յա-
րաբերութեամբ կապուած, և իւր գեղորէից

նտրութեամբ և գնոց չափաւորութեամբ հըռ-
չակուած :
Մակի մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քի-
միագէտին շինած Ֆա. Լաթիշկի, որ փոքրիկ ալի-
տչայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդութե-
նէ ապաքինելոց միակ սննդարար ուտելիքն
համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըր-
խաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած :
Հոն կը գտնուի նաև :
Քոստ (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ
համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտրու-
ուի :
Սֆալի-Կը Բէլի, զուտ և մաքուր, Բէլ-
թիէ, Տիոպոսը, Ժօպսթ և Էլանս Լէդէ-ճար-
տար քիմիագէտներէն պատրաստուած :
Չիւն Խալ, զուտ, Քրիսթիանայի Բէթկէր
Մէլլէրի գործարանէն եղած :
Ելէրէ (հինտիպա) Խաւաթ, Լուսովիս-
պուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն եղած ստամոք-
սի ուժ տուող և ախորժակ բացող որ հա-
ստրակ խահուէի հետ խառնելով գինը մեծա-
պէս կիջեցնէ՝ առանց համի ու հոտը փոխելու :
Արաւստիկան սառնոց ամեն ժամու մէջ :
Տէնթէն Զոք, մաքրուած անվիրակի ներկ :

PILULE AHOOLWLY

ԴԵՂԱԶԱՏՔ ՀՈՂՈՒԹԻՒՆ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր
է սոյն դեղահատը, նաև ջրային տկարութեան,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը
լնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւո-
րութեանց հեռքերը : Սրտի և երկկամանց վրայ
օգտակար աղիքներուն մ'ուռնի. արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն, կուժուութիւն,
մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մար-
սողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտոցութիւններէ՝ որ շատ
անգամ դանաղան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական
գիրքը կը գտնուի :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՂՈՒԹԻՒՆ

Մորթային հիւանդութիւնք և վերք բուժե-
լու մասին ունեցած պաշտամական յատկու-
թեանցը չհաւաարի բնաւ ուրիշ գեղ մը. հին
կամ նոր թուշաւոր վերքեր, ուռնոք, քաղց-
կեղ (շերիփէնէ), սրունից և ստեանց վերքեր
կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան.
օգտակար է նաև հարուխի, հաղի, սրտի
բարխման, մանաւանդ օգացաւ (եէլ) ըսուած
հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ :
Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և
մասնաւորապէս Պոլսէ-Գալիւ Թաշխանի կող-
մերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :
Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն առթթոր Հոլլոուէի Լոնտոն Օքսֆորտ
փողոց թիւ 355 :

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

- 1.—Փունջը 2ՈՐԵՔՄԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը
կը հրատարակուի :
- 2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն
չորս արծաթ մէճիա՝ կանխիկ վճարելի թէ՛
մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛
գաւառաց համար :
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
- 5.—Հատը 60 փարայ է, և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :
- 6.—Ծանուցման տողը 3 զրուչ է մէկ ան-
գամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի ան-
գամներու համար :
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան,
Կ. Պոլիս Ալաճա-Համամ Խալի խան միջին
յարկ թիւ 19 :

ՏՆՈՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԵՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիգա փաշա խան թիւ 3